

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽMOGAUS AUDINIŲ IR ORGANŲ DONORYSTĖS IR TRANSPLANTACIJOS
ĮSTATYMAS**

1996 m. lapkričio 19 d. Nr. I-1626

Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato žmogaus audinių ir organų donorystės, transplantacijos sąlygas bei tvarką.
2. Šis įstatymas nereglamentuoja spermos, kiaušialąstės, embriono, vaisiaus, kraujo ar jo sudėtinių dalių transplantacijos. Jų transplantaciją reglamentuoja kiti įstatymai.

2 straipsnis. Įstatyme vartojamos sąvokos

1. **Transplantacija** – organų ir audinių paėmimas iš gyvo ar mirusio žmogaus kūno ir persodinimas į kito žmogaus kūną gydymo tikslu.
2. **Donoras** – žmogus, kurio organų ir audinių paimama transplantacijai jam esant gyvam arba po jo mirties.
3. **Recipientas** – žmogus, kuriam gydymo tikslu persodinami organai bei audiniai.
4. **Audiniai ir organai** – gyvo ar mirusio žmogaus kūno dalys.
5. **Regeneruojantis audinys** – gyvo žmogaus audinys, kuris, jį sužeidus ar dalį jo paėmus, savaime atsinaujina.
6. **Mirtis** – negrįžtama žmogaus organizmo, kaip visumos, žūtis arba negrįžtama galvos smegenų veiklos baigtis, rodanti, jog žmogus neegzistuoja kaip asmenybė, nors kai kurie jo organai bei organų sistemos dar veikia.

3 straipsnis. Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registras

1. Transplantacijos atvejai ir duomenys apie donorus bei recipientus turi būti įrašomi į Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registrą.
2. Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registrą steigia ir jo nuostatus tvirtina Sveikatos apsaugos ministerija.
3. Naudojimosi Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registro duomenimis tvarką, kad būtų išsaugotas donorų bei recipientų anonimiškumas, nustato Sveikatos apsaugos ministerija.
4. Už Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registro duomenų anonimiškumą atsako visi šio registro duomenimis besinaudojantys fiziniai ir juridiniai asmenys.

4 straipsnis. Donoro, recipiento anonimiškumas

Donoro asmens duomenys negali būti atskleisti recipientui ir jo artimiesiems, o recipiento asmens duomenys – donorui ir jo artimiesiems. Išimtis gali būti daroma tik donorui ir recipientui raštu atsisakius anonimiškumo.

**II SKYRIUS
TRANSPLANTACIJA IŠ MIRUSIO ŽMOGAUS**

5 straipsnis. Mirties konstatavimas

Mirties kriterijus ir konstatavimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

6 straipsnis. Asmens teisės sutikti, kad jo audiniai ir organai po mirties būtų panaudoti transplantacijai, įgyvendinimas

1. Kiekvienas veiksnius asmuo turi teisę sveikatos priežiūros įstaigai pateikti raštišką sutikimą, kad po mirties jo audiniai ir organai būtų panaudoti transplantacijai.
2. Sutikimo formą bei turinį nustato Sveikatos apsaugos ministerija.
3. Asmens valia užfiksuojama asmens sveikatos priežiūros įstaigoje jo asmens medicinos kortelėje. Šio asmens raštišku pageidavimu užpildoma Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtinta asmens sutikimo ar nesutikimo panaudoti jo audinius ar organus transplantacijai po mirties forma.
4. Informaciją apie asmens pareikštą sutikimą sveikatos priežiūros įstaiga turi perduoti Žmogaus audinių ir organų donorų bei recipientų registru.

5. Saugant informaciją apie asmens pareikštą sutikimą ar nesutikimą būti donoru, turi būti užtikrinamas šios informacijos anonimiškumas bei asmens sveikatos medicininės paslapties konfidencialumas.

7 straipsnis. Mirusiojo artimųjų sutikimo ar gydytojų konsiliumo išvados reikalingumas norint transplantuoti mirusiojo audinius ar organus, kai nėra žinoma žmogaus valia

1. Mirus žmogui, nepareiškusiam sutikimo panaudoti jo audinius bei organus šiame įstatyme numatytais tikslais, jo audinius bei organus panaudoti transplantacijai galima esant raštiškam veiksmų mirusiojo artimųjų sutikimui.

2. Jei asmuo būdamas gyvas nepareiškė raštu savo valios dėl jo audinių bei organų panaudojimo šiame įstatyme numatytais tikslais, o mirusiojo artimi giminės ar globėjai yra nežinomi ir jų sutikimo negalima gauti, skubiu atveju, kai yra nustatyti asmens mirties kriterijai, sprendimą dėl šio asmens audinių ar organų paėmimo transplantacijai priima konsiliumas. Konsiliumą sudaro: asmens sveikatos priežiūros įstaigos skyriaus, kuriame buvo gydomas asmuo, vedėjas ar įstaigos administracijos vadovas, šios įstaigos medicinos etikos komisijos atstovas bei gydantis gydytojas.

3. Priimant sprendimą dėl žmogaus audinių ar organų panaudojimo transplantacijai, kai yra šio straipsnio 2 dalyje išvardytos sąlygos, neturi teisės dalyvauti transplantologai ir kiti asmenys, dėl bet kurios priežasties suinteresuoti šio asmens audinių ar organų transplantacija arba bet kuriuo būdu su ja susiję.

4. Šio straipsnio reikalavimai netaikomi audinių ir organų preparatų paėmimui mirusio žmogaus patologoanatominio ar teisės medicininio tyrimo metu.

8 straipsnis. Transplantavimo tvarka

1. Mirusio žmogaus audinių ir organų transplantavimo organizavimo tvarką sveikatos priežiūros įstaigose nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

2. Draudžiama imti audinius ir organus žmogaus, kuris būdamas gyvas raštu pareiškė nesutikimą, kad po mirties jo audiniai ir organai būtų panaudoti transplantacijai.

3. Gydytojas, konstatavęs asmens mirties faktą arba dalyvavęs konsiliume, priėmusiame sprendimą leisti paimti ir transplantuoti asmens audinius ir organus, neturi teisės dalyvauti šio asmens audinius ir organus paimant ir transplantuojant.

III SKYRIUS

TRANSPLANTAVIMAS IŠ GYVO DONORO

9 straipsnis. Transplantavimo iš gyvo donoro tvarka

1. Audinių ir organų paėmimo iš gyvo donoro organizavimo tvarką nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

2. Paimti audinius bei organus iš gyvo veiksniaus donoro leidžiama tik gavus jo raštišką leidimą.

3. Leidimo formą ir turinį nustato Sveikatos apsaugos ministerija.

4. Imti audinius ar organus iš pilnamečio neveiksniaus ar ribotai veiksniaus donoro draudžiama.

5. Neregeneruojančias kūno dalis leidžiama imti tik iš genetiškai artimo donoro arba sutuoktinio.

6. Regeneruojančius audinius leidžiama imti iš nepilnamečių tik esant jų tėvų arba globėjų bei savivaldybės vaikų teisių apsaugos tarnybos raštiškiems sutikimams ir jeigu šie audiniai yra skirti transplantuoti donoro broliui ar seseriai.

7. Regeneruojančius audinius iš vyresnio kaip 14 metų nepilnamečio leidžiama imti laikantis šio straipsnio 6 dalies reikalavimų ir tik gavus jo raštišką sutikimą.

8. Prieš paimant audinius bei organus turi būti patikrinta donoro ir recipiento sveikata Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

9. Donoras turi būti suprantamai informuojamas apie galimas audinių ar organų donorystės pasekmes sveikatai. Draudžiama imti audinius ar organus iš asmens, jei tai labai pablogintų jo sveikatą ar sukeltų grėsmę gyvybei.

IV SKYRIUS

KOMERCINIŲ SANDORIŲ UŽDRAUDIMAS

10 straipsnis. Komercinių sandorių neleistinumas

1. Gyvo ar mirusio žmogaus audiniai ir organai negali būti civilinių sandorių objektas.

2. Juridiniams ir fiziniams asmenims draudžiama imti užmokestį už žmogaus audinius ar organus.

3. Sveikatos priežiūros įstaiga, transplantuojanti žmogaus audinius ar organus, atlygina kitai sveikatos priežiūros įstaigai audinių ir organų paėmimo, paruošimo ir transportavimo išlaidas Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

11 straipsnis. Atsakomybė

Asmenys, pažeidę šio įstatymo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

12 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. liepos 1 d.

13 straipsnis. Siūlymas Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 1997 m. gegužės 1 d. priimti naujus, taip pat pakeisti bei papildyti esamus su Žmogaus audinių ir organų donorystės ir transplantacijos įstatymu susijusius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS